

Innhold

Forord	11
Introduksjon – kunnskapsområdet ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid i barnehagen	13
LSU ved Dronning Mauds Minne Høgskole	14
LSU ved Nord universitet	14
DEL I L – LEDELSE I BARNEHAGEN	16
Kapittel 1	
Lederrollen i barnehagen – fortid, nåtid og fremtid	19
Fremveksten av barnehager	19
Reformer og styringsdokumenter	22
Kort oppsummering av historiske utviklingstrekk	23
Styrollerollen i offisielle dokumenter	24
Styrollerollen – noen utviklingstrekk	25
Videre utvikling	31
Kort fortalt	36
Oppgaver	37
Kapittel 2	
Styring og ledelse i barnehagen	38
Styring og ledelse	38
Offentlig styring og eierstyring	39
Med ledelse som utgangspunkt	41
Ulike teoretiske perspektiver på ledelse	42
Ledere som symbol	44
Ledelse som handling – lederstil	51
Situasjonsbetinget ledelse	53
Ledelse som funksjon	59

Adizes – fire lederroller	59
Barnehagestyreverens fire hovedfunksjoner	61
Hybrid ledelse	63
Kort fortalt	63
Oppgaver	64
Kapittel 3	
Deg selv som leder	66
Særpreget ved det pedagogiske arbeidet	67
Samhandling og ulike typer identitet	69
Kort fortalt	73
Oppgaver	74
Kapittel 4	
Pedagogisk ledelse	75
Pedagogisk ledelse – fire ulike bidrag	76
Pedagogisk ledelse – mål, kommunikasjon og beslutninger	78
Målsettingsprosessen	79
Mål som prosess eller improvisasjon	83
Kommunikasjonsprosessen	84
Beslutningsprosessen	89
Pedagogisk ledelse som didaktisk arbeid	92
Kort fortalt	93
Oppgaver	94
Kapittel 5	
Pedagogisk ledelse og utvikling av barnehagen som en lærende organisasjon	95
Barnehagen som lærende organisasjon	95
Kollektive læringsprosesser	96
Begrepsbruk	97
Den lærende organisasjons fem disipliner	97
Argyris og Schön – dobbeltkretslæring	100
Schön – den reflekterte praktiker	101
Læring i praksisfellesskap	102
Samskapte læringsprosesser	104
Reproduktiv og produktiv ledelse	105
Refleksjonsgrupper som grunnlag for utvikling av en lærende barnehage	107
Kort fortalt	111
Oppgaver	112

Kapittel 6

Å lede i tråd med godt faglig skjønn	113
Rammeplanen og faglig skjønn	113
Faglig skjønn som begrep	114
Ulike aspekter ved faglig skjønn	114
Kan vi stole på faglig skjønn?	119
Kan vi forbedre vår intuisjon?	120
Farer med skjønnsutøvelse	121
Utvikling av bedre skjønn	122
Utvikling av profesjonell kompetanse og faglig skjønn	123
Kort fortalt	126
Oppgaver	127

Kapittel 7

Pedagogisk ledelse og kvalitet i barnehagen	128
Økt søkelys på kvalitet	128
Begrepet kvalitet i barnehagen	129
Debatten om kvalitet i barnehagen	132
Den norske barnehagekvaliteten	135
Kvalitet og eierforhold	137
Tegn på god kvalitet	137
Kvalitetsarbeid i den enkelte barnehage	138
Kort fortalt	139
Oppgaver	140

Kapittel 8

Administrasjon – administrativ ledelse	141
Tidsbruk i lederfunksjonen	142
Struktur og organisering	142
Ulike organisasjonsformer	147
Hovedtyper av organisering av barnehager	150
Differensiering av arbeidsoppgaver	150
Delt lederskap	152
Kort fortalt	153
Oppgaver	153

DEL II S – SAMARBEID I BARNEHAGEN 156**Kapittel 9**

Integrasjon – samarbeid med personalet og personalledelse	159
Kompetanseutvikling – fra rekruttering til opplæring	160
Kompetanseutvikling – fra behov til tiltak	163
Introduksjon av nytilsatte	170
Veiledning av nyutdannede	174
Mobilisering av kompetanse	174
Kompetanseutvikling – tiltak og organisering	176
Undervisningsprinsipper	181
Oppsummerende modell	182
Barnehagebasert kompetanseutvikling	186
Strategisk eller dynamisk kompetanseutvikling	188
Kort fortalt	189
Oppgaver	190

Kapittel 10

Samarbeid om utvikling av et motiverende arbeidsmiljø	191
Arbeidsmiljøet i barnehagen	192
Motivasjon	192
Motivasjonsteorier	193
Vroom i praksis – tre ulike belønningssystemer	195
Jobbtilfredshets- og jobbkarakteristikamodeller	197
Ytre og indre motivasjon	199
Gotvasslis og Skogens 4 A-modell for mestring og motivasjon	205
TURPAS-modellen	207
Kort fortalt	208
Oppgaver	209

Kapittel 11

Teamutvikling i barnehagen	210
Team i barnehagen	211
Teamtankegangen	212
Struktur og funksjon i grupper og team	214
Den gode gruppe og det gode team	217
Ulike roller i teamet	220
Utvikling av team: AIRSK-modellen	226
Faser i teamutvikling	227
Teamledelse, pedagogisk ledelse og distribuert ledelse	229
Kort fortalt	233
Oppgaver	234

Kapittel 12

Konflikter og konfliktbearbeiding i barnehagens arbeidsmiljø	235
Arbeidsmiljøet i barnehagen – stort konfliktpotensial	236
Konfliktbegrepet	238
Er konflikter bare av det onde?	239
Konfliktprosessen	242
Ulike kilder til konflikter – konflikttyper	243
Konflikter på ulike nivåer	244
Diagnosen er viktig	247
Konfliktløsning – konfliktbearbeiding	249
Bearbeiding av konflikter	252
De krevende konfliktene	255
Kort fortalt	256
Oppgaver	256

Kapittel 13

Organisasjonskultur i barnehagen	259
Hvorfor organisasjonskultur?	260
Begrepet organisasjonskultur – slik gjør vi det hos oss	261
Hvordan identifiserer vi kulturen?	263
Organisasjonskultur påvirker både internt og eksternt	265
Organisasjonskultur som drivkraft eller hindring for endring	266
Ulike typer organisasjonskultur	268
Organisasjonskultur i barnehagen	272
Barnehagelederen som kulturell arkitekt	274
Kort fortalt	277
Oppgaver	277

DEL 3 U – UTVIKLINGSARBEID I BARNEHAGEN

280

Kapittel 14

Utadrettet barnehageledelse	283
Adizes – Entreprenørrollen	284
Konkurranseledelse forstått som strategisk ledelse	289
Det politiske perspektivet	292
Ulike typer omgivelser	292
Makt og påvirkning	295
Utadrettet barnehageledelse som politisk ledelse	297
Kort fortalt	300
Oppgaver	301

Kapittel 15

Endringsledelse i barnehagen	302
Utviklingsarbeid i barnehagen – en status	302
Endring på mange vis	303
Ulike typer endringer	307
Planlagt og styrt endring	308
Kort fortalt	318
Oppgaver	319
Litteraturliste	321
Stikkordliste	339